

Draaiboek voor **twee raadsbijeenkomsten** over (de meta-analyse) participatie

NB Bedenk of je deze bijeenkomst als rekenkamer alleen met de griffie voorbereidt en houdt, of ook met de organisatie en de bestuurders. Ga niet zo maar voorbij aan de kans om het contact met college en organisatie sterker te maken.

Bijeenkomst 1: Informatief en reflectief

Doel: De raad informeren over de inzichten uit de meta-analyse en vragen ophalen over participatie en de rol van de raad.

Duur: 60 minuten (uitbreidbaar naar 90 minuten)

Vorbereiding door de rekenkamer

- Inventariseer eerst:
 - Heeft de gemeente een participatieverordening of -visie?
 - Zijn er actuele participatieprocessen, plannen of ervaringen?
 - Is een eerder rapport van jullie onderdeel van de meta-analyse?¹
 - Maak een korte presentatie met de inzichten die volgens jullie goed zijn voor jullie raad.
- Kies een manier om vragen te verzamelen (post-its, kaartjes, Mentimeter)
- Maak de concept-rekenkamerbrief af ná de bijeenkomst, met daarin de opgehaalde vragen en (zo mogelijk) de antwoorden daarop of suggesties voor hoe verder.²

Programma

Basis (60 minuten)

Tijd	Onderdeel	Vorm
0:00–0:05	Welkom & doel	Door rekenkamer of griffier
0:05–0:25	Presentatie inzichten	Zie mogelijke slides hieronder Koppel de inzichten zo veel mogelijk aan de lokale situatie

¹ Check dat in bijlage 2 van het rapport (zie: <https://www.rekenkamers.nl/wp-content/uploads/2025/04/250424-Rapport-Metadossier-en-analyse-Participatie.pdf>).

² De concept-rekenkamerbrief vind je hier: <https://www.rekenkamers.nl/metadossier-en-meta-analyse-participatie/>

0:25–0:50	Vraagstorm / Q&A	Zie uitleg werkvorm
0:50–1:00	Afronding & vervolg	Rekenkamer maakt brief met antwoorden & aanbevelingen. Vooruitblik (een onderzoek?)

Optioneel (extra 30 minuten)

Tijd	Onderdeel	Vorm
0:50–1:20	Reflectie op eigen praktijk	Bespreek lokale ervaringen in kleine groepen
1:20–1:30	Afsluiting	Rekenkamer vertelt hoe verder (bijv. Rekenkamer maakt brief met vragen/antwoorden/aanbevelingen/vervolgproces/vooruitblik naar nieuw onderzoek)

Mogelijke slides

Je kunt slides maken over bijvoorbeeld:

1. Succesfactoren en basisvoorwaarden voor participatie uit de 102 rapporten
2. Waar staan we dan in onze gemeente? Wat weten we al, wat hebben we al?
3. Wat zeggen de 102 onderzoeken over de rol van de raad?
4. Aandachtspunten en spanningen voor de raad (zie aanbevelingen in meta-analyse-rapport)
5. Wat zijn nu jullie vragen? En de antwoorden — als we ze hebben
6. Wat doen we met jullie input? In elk geval meer antwoorden op de vragen in de rekenkamerbrief en wellicht komt er een onderzoek (Benut hier eventueel de suggesties voor rijker onderzoek, die vind je [hier](#)).

Uitleg werkvormen

Vraagstorm + Q&A

Doel: snel ophalen wat er leeft bij raadsleden en direct (of later) reageren.

- Laat hen de vraag delen op een kaartje of via Mentimeter.
- Sorteert de vragen een beetje.
- Beantwoord plenair de vragen waarop je al een antwoord hebt.
- Laat alle vragen (de beantwoorde en de openstaande) terugkomen in de rekenkamerbrief, al dan niet met een ‘behandelvoorstel’.

Reflectie op de eigen praktijk

Doel: lokale ervaringen koppelen aan de inzichten uit de meta-analyse.

- Vorm groepjes van 3-4 raadsleden.
- Vraag: “Welk participatieproces uit onze gemeente is je bijgebleven – positief of negatief?”

- Laat hen deze casus kort uitwerken langs de succesfactoren uit het onderzoek (bijv. tijdigheid, inclusiviteit, terugkoppeling).
- En/of: Laat ze onderzoeken of de raad met de aandachtspunten voor de raad (zie aanbevelingen in meta-analyse-rapport) een betere rol kan spelen in zo'n casus.
- Plenaire terugkoppeling: Wat valt op? Waar zit verbetering? Waar is trots?

Bijeenkomst 2:

Gesprek over spanningen en de rol van de raad

Doel: Samen verkennen welke spanningen rond participatie leven in de gemeentelijke praktijk, met nadruk op de rol van de raad.

Duur: 90 minuten

Vorbereiding door de rekenkamer

- Selecteer 1-2 lokale participatiecasussen met zichtbare spanningen
- Beschrijf voor jezelf goed welke spanningen daar spelen (bijv. structuur vs. flexibiliteit, verhouding representatie versus participatieve democratie, ondersteunen versus overnemen).
- Koppel lokale voorbeelden aan deze spanningen

Programma

Tijd	Onderdeel	Vorm
0:00–0:05	Welkom en doel	Korte toelichting door rekenkamer
0:05–0:25	Inhoudelijke presentatie	Zie mogelijke slides hieronder
0:25–0:55	Werkvorm: Ontwerp de mislukking	Zie uitleg werkvorm hieronder
0:55–1:20	Gesprek: de rol van de raad	In kleine groepen, met plenaire terugkoppeling (benut evt werkvorm uit bijeenkomst 1)
1:20–1:30	Afsluiting en vervolg door rekenkamer	Suggesties voor vervolg (onderzoek, checklist, kaderbrief)

Mogelijke slides

1. Wat zeggen de 102 onderzoeken over de rol van de raad?
2. Spanningen en dilemma's voor de raad

Uitleg werkvorm

Ontwerp de mislukking

Doel: Blootleggen wat er misgaat of kan gaan, en je dus moet voorkomen of stoppen.

Stappen:

Intro: Vraag: “Wat zou je *als raad* kunnen doen om participatie gegarandeerd te laten mislukken?” (Let op: stap 2 moet een verrassing zijn)

1. In groepjes (7 min): Maak een lijst van zo veel mogelijk ideeën om als raadslid of raad participatie te laten mislukken (bijv. ‘ieder idee overnemen maar er niets mee doen’, ‘zelf mee gaan doen terwijl je ergens niet woont’). Overdrijf lekker, maak het zo erg mogelijk. (Het moet wel blijven gaan over iets dat je als raad of raadslid kunt doen.)
2. Wat doen we al... (10 min): Laat groepjes omcirkelen wat daarvan herkenbaar is, in een of andere vorm of manier. (Auw!) Bespreek de impact ervan. Wees niet te lief.
3. Kies het punt met de meeste impact en kijk wat je als raad zou moeten doen om dit te stoppen of voorkomen (7 min). Wat zou een constructief alternatief zijn?
4. Plenair (5 min): Elk groepje deelt één verrassend inzicht of concrete suggestie.

Na beide bijeenkomsten

Maak eens geen verslag, maar stuur na afloop een Rekenkamerbrief met daarin: de inzichten, (beantwoorde en openstaande) antwoorden op vragen, de vervolgstappen, en doen eventueel een voorstel voor verdiepend onderzoek

NB. benut daarvoor de concept-rekenkamerbrief die gemaakt is bij de Meta-analyse.³

MvdB/VvS - april 2025

³ De concept-rekenkamerbrief vind je hier: <https://www.rekenkamers.nl/metadossier-en-meta-analyse-participatie/>